

Силабус навчальної дисципліни «Когнітивно-дискурсивні засади сучасного перекладознавства»			
Напрямок підготовки	доктор філософії		
Галузь знань	03 Гуманітарні науки		
Спеціальність	035 Філологія		
Освітньо-наукова програма	Філологія у вимірах сьогодення: мовознавство, літературознавство, перекладознавство		
Статус дисципліни	Дисципліна вільного вибору аспіранта		
Мова навчання	Українська		
Семестр	III		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Форма підсумкового контролю	Залік		
Викладач	Мелько Христина Богданівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови КНЛУ		
Анотація навчальної дисципліни	Дисципліна спрямована на поглиблення і систематизацію знань аспірантів щодо сутності перекладу як когнітивно-комунікативної взаємодії. Курс дозволить систематизувати знання аспірантів про переклад як процес спільного породження й перетворення смислів відповідно до когнітивно-комунікативних потреб представників різних лінгвокультурних спільнот. Курс сприяє усвідомленню аспірантами ролі стратегії перекладу як когнітивного регулятиву перекладацького дискурсу, що реалізується через тактики та підпорядковані їм прийоми перекладу. У межах цього курсу аспіранти опановують вміннями застосовувати модель когнітивно-дискурсивного аналізу як сукупності методик аналізу перекладної інформаційної ентропії, польового та фреймового моделювання концептів у процесі перекладу художніх і нехудожніх текстів. Курс включає два змістових модулі. У першому модулі надається уявлення про когнітивно-дискурсивну парадигму перекладознавства як теоретичну основу дослідження стратегії перекладу, що передбачає аналіз формування антропоцентричної парадигми лінгвоперекладознавчих досліджень; розгляд основних напрямів когнітивних перекладознавчих досліджень; аналіз статичних і динамічних когнітивних структур у перекладі; застосування дискурс-аналізу у перекладі; ознайомлення з перекладацьким дискурсом як когнітивно-комунікативної діяльністю. У другому модулі розглядаються методологічні принципи стратегій перекладу та методика їх дослідження, що передбачає розгляд інформаційних властивостей тексту як передумови формування локальних стратегій; тлумачення стратегії як когнітивного регулятиву перекладацького дискурсу; аналіз реалізації локальних стратегій у перекладі художнього тексту; засвоєння методологічних принципів антропоцентризму і системно-діяльнісного підходу як основи дослідження стратегії перекладу; застосування методів дослідження стратегій перекладу.		
Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану)	3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:		
		Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
	лекції	20 год.	6 год.
	семінарські заняття	10 год.	4 год.
	практичні заняття	–	–
	консультації	–	–
	самостійна робота	60 год.	80 год.

Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни	Для успішного освоєння дисципліни аспіранти повинні знати теоретичні основи письмового перекладу художніх і нехудожніх текстів; базові категорії та поняття лінгвістики тексту, жанрології у перекладі; базисні засади письмового перекладу різних жанрів та їх окремих складових, одиниць текстового рівня, що формують жанрово-стилістичний інваріант / варіант певного тексту / групи текстів; зв'язок перекладу з літературознавством і лінгвістикою тексту; важливість перекладу як засобу міжкультурної комунікації та міжмовного посередництва. Аспіранти повинні вміти: робити лінгвістичний, концептуальний, літературознавчий, перекладознавчий / перекладацький аналіз вихідного / цільового тексту; здійснювати доперекладознавчий / перекладознавчий аналіз оригінальних текстів різних жанрів і стилів із метою визначення їх жанрово-стилістичної домінанти (текстового / художнього концепту); установити жанрово-стилістичну домінанту тексту оригіналу в перекладі; з'ясувати інваріантні / варіативні ознаки тексту оригіналу в перекладі на всіх текстових рівнях; диференціювати жанрово-стилістичну домінанту й авторський ідіостиль тексту оригіналу в перекладі; адекватно обирати стратегії / тактики перекладу; застосовувати методологічні принципи здійснення підрядкового та вірного / адекватного перекладу художніх і нехудожніх текстів. Для успішного освоєння дисципліни аспіранти повинні володіти комплексними знаннями із загальнофілологічних дисциплін (мовознавства і літературознавства).
Мета вивчення дисципліни	сприяти формуванню у аспірантів професійних компетентностей, необхідних для інноваційної науково-дослідницької і викладацької діяльності в галузі перекладознавства, шляхом поглиблення системи наукових знань про сутність перекладу як когнітивно-комунікативної взаємодії, у якій особистості перекладача відводиться провідна роль, що дозволить систематизувати знання аспірантів про переклад як процес спільного породження й перетворення смислів відповідно до когнітивно-комунікативних потреб представників різних лінгвокультурних спільнот; сприяти усвідомленню аспірантами ролі стратегії перекладу як когнітивного регулятивну перекладацького дискурсу, що реалізується через тактики та підпорядковані їм прийоми перекладу; сприяти формуванню у аспірантів здатності застосовувати модель когнітивно-дискурсивного аналізу як сукупності методик аналізу перекладної інформаційної ентропії, польового та фреймового моделювання концептів у процесі перекладу художніх і нехудожніх текстів.
Перелік тем лекційних і семінарських занять	Змістовий модуль 1. Когнітивно-дискурсивна парадигма перекладознавства як теоретична основа дослідження стратегії перекладу 1. Формування антропоцентричної парадигми лінгвоперекладознавчих досліджень 2. Основні напрями когнітивних перекладознавчих досліджень 3. Статичні й динамічні когнітивні структури в перекладі (концепт, фрейм, сценарій) 4. Дискурсивний аналіз та проблеми перекладу 5. Перекладацький дискурс як когнітивно-комунікативна діяльність Змістовий модуль 2 Методологічні принципи стратегій перекладу та методика їх дослідження 1. Інформаційні властивості тексту і проблеми перекладу як передумова формування локальних стратегій 2. Поняття стратегії як когнітивного _егулятивну перекладацького дискурсу 3. Реалізація локальних стратегій у перекладі художнього тексту 4. Методологічний принцип антропоцентризму і системнодіяльнісний підхід як основа дослідження стратегії перекладу 5. Етапи та методи дослідження стратегій перекладу
Система оцінювання результатів навчання	Семестровий контроль проводиться у формі заліку за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу. Поточний контроль успішності аспірантів здійснюється на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок аспірантів із зазначеної теми. Поточне оцінювання здійснюється за накопичувальною системою

Рекомендована література

Основна:

1. Андрієнко Т. П. (2016). Стратегії і тактики перекладу: когнітивно-дискурсивний аспект (на матеріалі художнього перекладу з англійської мови на українську та російську): монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
2. Професійно-орієнтований переклад у когнітивно-дискурсивному ракурсі (2018): навчальний посібник / В. Г. Ніконова, Ю. В. Кононець, Х. Б. Мелько, Е. В. Польова, В. Б. Скрябіна, В. П. Сніцар, О. І. Чернікова. Київ: Видавничий центр КНЛУ.
3. Gotti, M., Giannoni, D. (2004). *New Trends in Specialized Discourse Analysis*. Bern: AcademicEuropean Publishers.
4. Gutt, E. A. (2000). *Translation and Relevance: Cognition and Context*, Manchester: St Jerome.
5. Nord, Ch. (1997). *Translating as a Purposeful Activity: Functionalist Approaches Explained*. London and New York: St. Jerome Pub.
6. Sickinger P. (2017) Aiming for Cognitive Equivalence. *Mental Models as a Tertium Comparationis. for Translation and Empirical Semantics. Research and Language*. Vol. 15:2. P. 213–236.
7. Zasyekin S. (2010) Translation as a Psycholinguistic Phenomenon. *Journal of Psycholinguistic Research*. 39 (3). P. 225–234.

Додаткова:

1. Ребрій О.В. (2012) Сучасні концепції творчості у перекладі. Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна. 375 с
2. Серажим К. С. (2002). *Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: [на матер. сучас. газ. публіцистики]: монографія / за ред. В. Різуна*. Київ: Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка.
3. Швачко С. О., Кобякова І.К., Т. О. Анохіна (2019) *Об'єкти перекладознавства: монографія*. Суми: Сумський державний університет. 222 с.
4. Bassnett, S. (2002). *Translation Studies*. London: Routledge.
5. Brown, G., Yule, G. (1996). *Discourse Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
6. Cognitive Strategies for the Resolution of Translation Problems. URL: <http://termcoord.eu/2016/12/cognitive-strategies-for-the-resolution-of-translation-problems/>
7. Dijk, van T. A. (1985). Introduction: The Role of Discourse Analysis in Society. *Handbook of Discourse Analysis*. Vol. 4. P. 1–8.
8. Faber, P. Conceptual Analysis and Knowledge Acquisition in Scientific Translation. URL: <http://lexicon.ugr.es/pub/fab-con>
9. Faber, P. (2015). The Cognitive Shift in Terminology and Specialized Translation. *Monografías de Traducción e Interpretación*. Valencia: Universitat de València. P. 107–134.
10. Grenoble, L. A. Discourse Analysis. URL: <http://www.isi.edu/hobbs/disinf-chap1/node2.html>
11. Halliday, M. A. K., Hasan, R. (1991). *Language, Context and Text: Aspects of Language in a Social-Semiotic Perspective*. Oxford: Oxford University Press.
12. Hobbs, J. The Problems of Discourse. URL: <http://www.isi.edu/hobbs/disinf-chap1/node2.html>
13. Huckin, T. N. Discourse Analysis. URL: http://www.exchanges.state.gov/education/engteaching/pubs/BR/functionalsec3_6.htm
14. Ifversen, J. (2003). Text, Discourse, Concept: Approaches to Textual Analysis. *Kontur*, №7. P. 60-69. URL: <http://www.hum.au.dk/cek/contur/docs/kontur-07/pdf/filer/ji-text/pdf>
15. Munday, J. (2012). *Introducing Translation Studies: Theories and*

Applications, 3rd edition. London and New York: Routledge.

16. Nord, C. Loyalty and Fidelity in Specialized Translation. U

17. Pym, A. (2014). Exploring Translation Theories, 2nd edition. London and New York: Routledge

18. Pym, A. (2004). Moving Text: Localization, Translation, and Distribution. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

19. Pym, A. (1992). Translation and Text Transfer. An Essay on the Principles of Intercultural Communication. Peter Lang. URL: http://usuaris.tinet.cat/apym/publications/TTT_2010.pdf.

Pym, A. (1993). Why Translation Conventions Should Be Intercultural Rather Than Culture-Specific. An Alternative Link Model. URL: http://usuaris.tinet.cat/apym/on-line/research_methods/1993_alternative_link.pdf